

Wykład z

Prawa Karnego

Wykonawczego

Lublin, 24.03.2020 r.

Postępowanie przed sądem oraz sądowa kontrola decyzji organów postępowania wykonawczego

Orzekanie z urzędu lub na wniosek

- W postępowaniu wykonawczym sąd orzeka:
 - z urzędu;
 - na wniosek (art. 19 § 1 k.k.w.):
 - prokuratora,
 - skazanego bądź jego obrońcy,
 - innej osoby (np.: sądowy kurator zawodowy, dyrektor z.k.).
 - **Wniosek** lub **skargę** można **zgłosić** na piśmie lub ustnie.

W wypadku ustnego zgłoszenia spisuje się protokół:

- Czyni się to w sekretariacie sądowym, w którym kierownik sekretariatu lub uprawniony pracownik spisuje protokół wskazując czas i miejsce jego sporządzenia, osoby uczestniczące oraz treść. Podpisuje go osoba sporządzająca oraz zgłaszająca wniosek.

Posiedzenie sądu

- W postępowaniu wykonawczym **sąd orzeka jednoosobowo** (art. 20 § 1 k.k.w.). Także **jednoosobowo orzeka sąd odwoławczy** (odpowiednio SO lub SA - art. 20 § 3 k.k.w.).
- **Sąd orzeka postanowieniem**, a w kwestiach niewymagających postanowienia **prezes sądu** lub **upoważniony sędzia wydaje zarządzenia** (art. 18 § 1 i 2 k.k.w.). W kwestiach niewymagających postanowienia sądu penitencjarnego zarządzenia wydaje sędzia penitencjarny (art. 18 § 3 k.k.w.).
- Postanowienia sądu zapadają na posiedzeniu.

Udział w posiedzeniu

- O terminie i celu posiedzenia zawiadamia się **prokuratora** i **skazanego** oraz **jego obrońcę**, **sądowego kuratora zawodowego** oraz **pokrzywdzonego**, a także **inne osoby**, uprawnione przez ustawę do składania wniosku (art. 22 § 1 k.k.w.). Wszyscy oni „biorą udział w posiedzeniu, jednakże ich **niestawiennictwo nie wstrzymuje rozpoznania sprawy**” (art. 22 § 1a k.k.w.) **z wyjątkiem obrońcy** w wypadkach określonych **w art. 8 § 2 k.k.w.** (*W postępowaniu przed sądem skazany musi mieć obrońcę, jeżeli: 1) jest głuchy, niemy lub niewidomy, 2) zachodzi uzasadniona wątpliwość co do jego poczytalności, 3) nie ukończył 18 lat, 5) sąd uzna to za niezbędne ze względu na okoliczności utrudniające obronę*), **chyba że sąd** orzeka **na korzyść** lub **zgodnie z wnioskiem** **skazanego**.

Udział w posiedzeniu skazanego

- Sądowy obowiązek każdorazowego zawiadamiania o terminie i celu posiedzenia.
- Sąd **może** zarządzić sprowadzenie skazanego na posiedzenie (art. 23 § 1 k.k.w.), a także **może** zlecić przesłuchanie skazanego sądowi wezwanemu, w którego okręgu skazany przebywa (art. 23 § 2 k.k.w.). Jeżeli postępowanie przed sądem dotyczy skazanego pozbawionego wolności, posiedzenie **może** odbyć się w zakładzie, w którym on przebywa (art. 23 § 3 k.k.w.).
- Skazany ma prawo „brać udział” w postępowaniu przed sądem i prezentowania swoich racji (art. 6 § 1 k.k.w.).

Sąd odwoławczy

- Zażalenie wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone postanowienie, jeżeli sąd nie przychylił się do zażalenia, przekazuje je bezzwłocznie zarządzeniem wraz z aktami sprawy do sądu wyższej instancji (art. 20 § 2 k.k.w.)
- Zażalenie jest więc środkiem o charakterze względnie dewolutywnym i suspensywnym. Dewolutywność polega na tym, że przenosi on rozpoznanie sprawy do organu wyższej instancji. Sąd, na którego postanowienie zostało wniesione zażalenie, może się do niego przychylić, tj. uchylić je lub zmienić, stosownie do żądania skarżącego. Suspensywność oznacza, że wstrzymuje ono wykonanie zaskarżonego orzeczenia.
- Postanowienie staje się prawomocne wtedy, gdy nie przysługuje od niego środek odwoławczy lub gdy upłynął termin do złożenia zażalenia.

Kasacja

- **Stronom** postępowania wykonawczego **nie przysługuje** uprawnienie do wniesienia **kasacji** od postanowienia sądu (art. 519 k.p.k.).
- **Prokurator Generalny** oraz **Rzecznik Praw Obywatelskich** /**Dziecka** mogą wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe (art. 521 k.p.k.).
Przepis ten stosuje się odpowiednio w postępowaniu wykonawczym na podstawie zapisu z art. 1 § 2 k.k.w.

Sądowa kontrola decyzji organów postępowania wykonawczego

- Postępowanie wykonawcze toczy się na wielu płaszczyznach i przed różnymi organami. **Postępowanie przed sądem jest tylko jednym z kilku jego nurtów.**
- Zgodnie z art. 7 § 1 k.k.w. **skazany** może zaskarżyć **do sądu decyzję** następujących **organów** postępowania wykonawczego:
 - prezesa sądu lub upoważnionego sędziego,
 - sędziego penitencjarnego,
 - dyrektora zakładu karnego, aresztu śledczego, a także dyrektora okręgowego i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej albo osoby kierującej innym zakładem przewidzianym w przepisach prawa karnego wykonawczego oraz komisji penitencjarnej,
 - sądowego kuratora zawodowego,
 - innego organu uprawnionego przez ustawę do wykonywania orzeczeń.

Ograniczenie zaskarżenia

Nie podlegają zaskarżeniu w trybie art. 7 k.k.w. decyzje:

- sądowego lub administracyjnego organu egzekucyjnego,
- urzędu skarbowego,
- odpowiedniego terenowego organu administracji rządowej lub samorządu terytorialnego.

Decyzje w/w organów postępowania wykonawczego mogą być zaskarżane do sądu na ogólnych zasadach kodeksu postępowania cywilnego lub prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Pojęcie „*decyzja*”

- Przepis art. 7 k.k.w **nie definiuje** pojęcia „decyzja”.
- Należy przyjąć, że pod tym pojęciem rozumie się jednostronny akt organu postępowania wykonawczego, rozstrzygający konkretną sprawę co do konkretnej osoby.
- **Nie jest ważna nazwa**, jaką organ nadaje takiemu aktowi.
- Skazany może zaskarżyć decyzję organu postępowania wykonawczego z powodu jej **niezgodności z prawem**. Wnosi skargę w **terminie 7 dni** od dnia **ogłoszenia** lub **doręczenia decyzji do organu który ją wydał**. Jeżeli organ ten nie przychylił się do skargi to przekazuje ją bezzwłocznie wraz z aktami sprawy do właściwego sądu (art. 7 § 3 k.k.w.).
- Skargi rozpoznaje sąd właściwy zgodnie z art. 3 § 1 k.k.w. – „*Sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji, jest właściwy również w postępowaniu dotyczącym wykonania tego orzeczenia*”.

Właściwość sądu

- W sprawach dotyczących odbywania kary pozbawienia wolności, zastępczej kary pozbawienia wolności, kary aresztu wojskowego, kary aresztu lub zastępczej kary aresztu, kary porządkowej oraz środka przymusu skutkującego pozbawieniem wolności, wykonywania orzeczenia o warunkowym przedterminowym zwolnieniu oraz środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu w zakładzie psychiatrycznym sądem właściwym jest sąd penitencjarny (art. 7 § 2 k.k.w.).
- **Sąd** powołany do rozpoznania skargi **może wstrzymać** wykonanie zaskarżonej decyzji. Może również **odmówić wstrzymania**, a odmowa ta nie wymaga uzasadnienia (art. 7 § 4 k.k.w.).

Właściwość sądu

- W ramach nadzoru penitencyjnego – sędzia penitencyjny – „uchyla sprzeczną z prawem” decyzję dyrektora z.k., a.ś., dyrektora okręgowego i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej oraz innych podmiotów o ile dotyczy ona osoby pozbawionej wolności (art. 34 § 1 k.k.w.). Na taką decyzję sędziego penitencyjnego przysługuje skarga do sądu penitencyjnego. Skargę może złożyć nie tylko skazany, ale także organ, którego decyzję sędzia penitencyjny uchylił (art. 34 § 2 k.k.w.). Sąd rozpoznaje skargę na posiedzeniu, wydając postanowienie na które nie przysługuje zażalenie.

K O N I E C